

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יצחק מאיר ה"חידושי הרי"ם" מגור זצוק"ל בנו של הגאון רבי ישראל רוטנברג אב"ד גור נסתלק כ"ג אדר (תרכ"ו)

תלמידו הגדול הרבי הקדוש רבי העניך מאלכסנדר זצוק"ל, ערך פעם נסיעה אל רבינו החידושי הרי"ם, הוא שכר בעל עגלה שסייע אותו מעירו פרושניץ עד גור. כשהגיעו לגור, נדהם הרבי ר' העניך לראות, שצרוור הכסף הגדול שהיה בכיסו נעלמה ממנו.

כשנכנס לקבלת שלום אצל רבינו החידושי הרי"ם, הוא סיפר בצער רב על האבידה הגדולה של הכסף. אמר לו הרבי, "אל דאגה, הכסף יוחזר אליך בשלימות". אמנם הרבי ר' העניך לא היה יכול להירגע, ואמר שוב לרבי, את הכסף הפקידו אצלי שני נכבדי העיר פרושניץ, ואני בעל חוב גדול, אם הכסף לא יוחזר לי, לא יהיה לי שום אפשרות איך להחזיר להם את כספם. אמר לו הרבי בתמיהה, הרי כבר אמרתי לך, כל הכסף יוחזר אליך בשלימות.

הרבי ר' העניך שהה בגור באכסניה יחד עם עוד אנשים שהגיעו לרבי, אחרי חמשה ימים להגעתו בגור, נכנס פתאום לאכסניה הבעל עגלה שהסיע אותו לגור, והוא הוריד על השולחן צרוור גדול של כסף והתחיל לצאת. הרבי ר' העניך ביקש מהאנשים ששהו באכסניה, שהם יעבדו אותו ולא יתנו לו לצאת, ואכן הם עיכבו אותו על ידי שאלות שונות, מהיכן הכסף, ולמה אתה נותן את זה לאיש הזה. בנתיים ספר הרבי ר' העניך את צרוור הכסף, וראה שאכן כל הכסף הוחזר לו בשלימות, לא חסר אפילו פרוטה אחת.

הוא פנה אל הבעל עגלה ושאל אותו היכן הוא מצא את כספו הנאבד. פרץ בעל עגלה בבכי גדול ואמר, באמצע הנסיעה כשהרבי ירד לרגע מן העגלה, נפל הכסף מכיסו, והיות שיש לי בת בגורת ביתי, לא הייתי יכול לעמוד בניסיון, ולקחת את הכסף בכיסי.

אחרי שהגענו לגור, דהרתי בסוסים וחזרתי במהירות לביתי בפרושניץ, כשהגעתי לביתי הייתי עייף ויגע וגע מאד מטורח הדרך, ונרדמתי מיד. אחרי זמן קצר הפועי אלי בחלום איש זקן בעל צורה נהדרת, וצעק עלי שאני יחזיר לך את כל הכסף במהירות. הקצתי ולא שמתי לב לדברי החלום, ומיד נרדמתי בחזרה. שוב הפועי אלי האיש הזקן וצעק עלי בשנית, שאני יחזיר את כל הכסף מיידית. כשראה שאני לא מתייחס, הוא הרים את מקלו והתחיל להכות אותי מכות נמרצות.

אמרתי לו, אני מביטח שאני יחזיר את הכסף, אך למה מיידית, אני יחכה עד שהוא יחזור לעירנו פרושניץ, אז אני יחזיר לו מיד את הכסף, למה אני צריך לנסוע כעת בחזרה לגור, הרי הדרכים מושלגות וקשה מאד לנדוד כעת בדרכים. אך האיש הזקן לא וויתר, תסע מיד בחזרה לגור ותחזיר את הכסף, ואם לא, מרה תהיה אחריתך.

נפחדתי מאד, קמתי מיד ונסעתי במהירות לכאן, והחזרתי לך את כל הכסף במלואו. הרבי ר' העניך הודה לו, ואמר לו שישאר קצת באכסניא לנוח מעמל הדרך. והציע לו להיכנס בקודש פנימה אצל רבינו החידושי הרי"ם מגור, כי לא יתכן להגיע פעמיים לגור ולא להיכנס לרב.

הבעל עגלה הסכים, אך כשרק ראה מרוחק את רבינו, הוא נפחד וכמעט נפל מתעלף, כי הוא הכיר שאותו צורה הוא ראה בחלום. אך כשרבינו הושיט לו ידו בחביבות, הוא נרגע מפחדו, ולבש אומץ ושאל, רבי קדוש, למה הכיתני מכות נמרצות? ענה לו הרבי, וכי אתה באמת חושב שהעולם הפקר, אני מזוהר אותך מכאן והלאה לא לענות ברכוש של אחרים, ובזכות זה תצליח. ואכן מאז התחיל הבעל עגלה להצליח מאד על ידי ברכת הרבי. הרבי ר' העניך היה אומר על סיפור מופת זה של רבו החידושי הרי"ם, שהוא ממש כמו מופתי מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב זצוק"ל.

מה הדבר החשוב בבחירת מרא דאתרא

מה הויכוח בין הגוף והנשמה

הבוקר ראיתי סיפור נפלא על הדף היומי שלנו. עיר מסוימת פנו אל הרבי הקדוש בעל הצמח צדק מליובאוויטש זצוק"ל, בבקשה שישגר להם רב. הפנה אותם הרבי אל אחד ממכיריו ואמר להם שיבקשו ממנו בשמו לשאת בתפקיד. אותו יהודי נתן את הסכמתו העקרונית, אך הוא טען שהוא לא יצליח למלא את התפקיד בפועל, כי הוא לא מספיק חכם ופיקח.

המשלחת חזרה אל הרבי הצמח צדק, והרבי אמר להם, ער וועט מאכן זיין תפקיד בעסער ווי אסאך חכמים - הוא ימלא תפקידו יותר טוב מחכמים אחרים. דברי הרבי הצמח צדק פעלו על האיש, והוא נענה להצעה.

אחרי שבוע שהוא נהיה רבה של אותה עיר, הגיע אליו אחד התושבים עם טענת ממון של מודה במקצת. הרב הורה לו, מודה בהמקצת הטענה חייב שבועה. הבן אדם הסכים מיידית להישבע. כשהרב ראה שהוא מוכן להישבע מיידית, הוא לא מפחד משבועה, הוא הבין שבדאי היראת שמים שלו חלשה ורועוה.

אמר לו הרב, תחכה קצת עם השבועה, והתחיל להקריא לו את הגמרא בדף היומי שלנו (ב"מ ג.), **דאמר רבה, מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע? חזקה, אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והאי בכוליה בעי דנכפריה, והאי דלא כפריה, משום דאין אדם מעיז פניו, והאי בכוליה בעי דלודי ליה, והאי דלא אודי אשתמוטי הוא דקא משתמיט מניה.**

הרב שאל ליהודי שהיה מוכן להישבע, למה הגמרא נוקטת במילה 'האי' כמה פעמים, **"והאי" בכוליה בעי דנכפריה, "והאי" בכוליה בעי דלודי ליה, "והאי" דלא אודי, וואס איז דאס דער ווארט 'האי' - מה יש במילה הזאת. הבן אדם לא ידע מה לענות, והוא משך בכתפיו.**

הסביר לו הרב, שהגמרא מציגה את הויכוח של הגוף עם הנשמה, שניהם שונים בשאיפות שלהם מן הקצה אל הקצה, ולכן כתוב כמה פעמים **"והאי"**, כי מדברים על שתי דברים, על הגוף והנשמה. **והאי בכוליה בעי דנכפריה**, הגוף רוצה לכפור בכל הפעולות של הנשמה, **והאי דלא כפריה, משום דאין אדם מעיז פניו**, הגוף ידע שכפירה מוחלטת נובע מעזות מצח כלפי הנשמה שסוף סוף שוכנת בקרבו של כל יהודי. **והאי בכוליה בעי דלודי ליה**, הנשמה שואפת

לעבוד רק את הקב"ה, בלתי לה' לבדו, **והאי דלא אודי, אשתמוטי הוא דקא משתמיט מניה.** העדר העבודה נובע מהשתמטות של הגוף, הגוף מונע לפעול כרצון הנשמה.

ההסבר של הרב פעל על אותו יהודי שהיה מקודם מוכן להישבע מיד, והצהיר מיד באותו רגע, שהוא מוותר על הטענה כלפי רעהו, העיקר שלא להישבע.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"מ דף ג, כ"ו אלו תשע"ו)

החידוש של הרבי בדבר שבמנין

פעם נסע הרבי הקדוש החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל [ראה עליו גם במדור יומא דהילולא] בדרך יחד עם אנשי שלומו. באמצע הבחינו שלידם עומד גוי איכר, והוא מצביע בידו על הסתידים הנוסעים וסופר אותם, אחד, שנים וכו'. אמר החידושי הרי"ם, הגוי עושה אותנו זזה לדבר שבמנין שאינו בטל. וחידש הרבי, שמטעם זה ציוה הקדוש ברוך הוא כמה פעמים בתורה למנות את ישראל, כדי שיהיו דבר שבמנין מדאורייתא, וכך לא יבטלו חס ושלום בין האומות, למרות שהם מעורבים בגלות בין הגויים, כי דבר שבמנין "מדאורייתא", אפילו באלף לא בטל.

ועל פי זה תירץ החידושי הרי"ם קושיית התוספות על הגמרא בדף היומי שלנו (ב"מ ו:), שההלכה הוא לגבי מעשר בהמה, שאם אחד מהטלאים שכבר עבר תחת השבט, קפץ בחזרה לתוך הטלאים

המרוכים שעוד לא עברו ונתערב ביניהם, כולו נפטרים ממעשר בהמה. והקשו התוספות (ד"ה קפץ), למה לא אומרים שהטלה היחיד בטל ברוב הטלאים שעוד לא נעשרו. והגם שהטלה שנתערב הוא דבר שבמנין, אך מה שדבר שבמנין אינו בטל הוא רק מדברגן.

ותירץ החידושי הרי"ם על פי הנ"ל, שאם התורה בעצמה ציוותה למנות איזה דבר, זה נחשב לדבר שבמנין "מדאורייתא" ואינו בטל מדאורייתא. והיות שהתורה ציוותה למנות את הטלאים עשרה עשרה תחת השבט, כדי להפריש מהם מעשר, הוי הטלה שנמנה כבר דבר שבמנין "מדאורייתא", ולכן אינו בטל אפילו בתוך אלף טלאים, רק כולם נפטרים על ידו ממעשר בהמה.

הנשמה
שואפת
לעבוד
רק את
הקב"ה

כמה רגעים לפני השיעור, בורא עולם עזר לי להוציא את הדברים מן הכח אל הפועל, דברים שחשבתי בזמן מסירת השיעור אמתול בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא. למדנו שם לשון בגמרא (ב"ק טו): **דנתא דבי רבי ישמעאל, כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה.** בורא עולם האיר לי בזה חידוש עצום, שלמעשה זה חיזוק עצום לכל יהודי באשר הוא, למה כדאי לו לשנן את ההייליגע לעקיגע תורה - התורה הקדושה. טבע האדם, שהוא שואב ללמוד דבר חדש, דבר של חידוש, אך לשנן חומר שהוא כבר למד, זה יותר קשה. אומרת הגמרא לאדם, האסט נישט וואס צו מוֹרָא האָבן - אל דאגה, תשנן ותזכה שיתחדש לך חידושים חדשים גם בפעם השני והשלישית שתלמוד, בכל פעם תמצא דבר של חידוש, וכלשון הגמרא, **כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה.** לפני השיעור דיברתי עם מרביץ תורה חשוב, הגאון רבי אברהם משה רוט, והוא הביא אסמכתא נפלאה לדברים, מגמרא במסכת עירובין (מד): וכך לשון הגמרא, דדיה ירווך בכל עת (משלי ה, ט), למה נמשלו דברי תורה כד? אומרת הגמרא, מה מד זה, כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב, אף דברי תורה, כל זמן שאדם הוגה בהן, מוצא בהן טעם. מורי ורבותי, התורה הקדושה זה אין סוף, יש בה פשט, רמז, דרש, סוד, ובכל דבר גם בפשט וגם ברמז וגם בדרש וגם בסוד, אנוחנו יכולים להתחדש כל פעם כשאנוחנו משננים את זה. וכבר אמרנו בעבר בשם הרבי הקדוש מרן רבי ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל, שיש בצד ימין ובצד שמאל ברש"י ותוספות לפני הגמרא, ארבע שורות, למה ארבע שורות, כי המינימום לשנן את מה שלומדים זה ארבע פעמים. שזכה למצוא תמיד טעם טוב בלימוד ושינון התורה הקדושה, אמן.

בצילום של גדולי ישראל שליט"א כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא שליט"א

לשון קדשו של מרן הרבי הקדוש בעל הנועם אלימלך מליזענסק זי"ע בפרשת שמות, "סימן טוב לאדם, כשהוא שומע מספרים ממעלות הצדיקים ועבודתם בקדושה לשמו יתברך באמת, אם באותו הפעם לבו חושק ומתלהב מאד מאד, שייזכה גם הוא לעבוד השם יתברך באמת, זה הוא סימן טוב שהשם עמו, וזה דבר ה'".

הרבה מאד זמן אני משתוקק לבוא למרן הרבי שליט"א ולא זכיתי, השבוע בכ"ח שבט יומא דהילולא קדישא של מרן הרבי בעל הנזר דוד מזוטשקא זצוק"ל, זכיתי לבוא לטיש יארצייט, אצל בנו ממלא מקומו בקודש, הוד כבוד קדושת מרן הרבי שליט"א. די לחזות בפניו הקדושים של הרבי שליט"א להתמלא ביראת שמים טהורה. הרבי שליט"א מתנה טובה לכלל ישראל, הרבה מאד למדתי בטיש, הדרך ארץ קדמה לתורה, אהבת ישראל, ביטול היש.

מי שלומד חומש רש"י, מכיר את הרש"י הקדוש בשירה בפרשת בשלח (שמות טו, ב), זה קלי ואנוהו אלקי אבי וארומננהו, אומר רש"י, לא אני תחילת הקדושה, אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלקותו עלי מימי אבותי. הרבי שליט"א זכה רבות בשנים להיות יד ימינו של הסבא הקדוש מרן הנחל יצחק מזוטשקא זי"ע, ויד ימינו של אביו מרן הנזר דוד מזוטשקא זצוק"ל.

אתמול בלילה זכיתי לשמח יתום חשוב בבר מצוה, ביקשו ממני להגיד כמה דברים, אמרתי בדרשה בשם אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין קובלסקי זצ"ל, יראה אל עבדיך פעליך והדרך על בנייהם (תהלים צ, טו), לפעמים רואים עבדי ה' שהם יגעים בתורה בתפילה ובעבודת ה', אבל אין לנו הבנה מי הם באמת, 'והדרך על בנייהם', את ההדר, הפרי עץ הדר, רואים על הצאצאים.

הרבי שליט"א ברוב ענווה כיבד את גיסו מרן הרבי מטעמשוואר שליט"א לדבר, את אחיו מרן הרבי מזוטשקא מאנסי שליט"א לדבר, ואת המגיד שיעור הרב הצדיק רבי ישראל לייפער מחוסט שליט"א לדבר, וכולם התעכבו בדרשה על הענווה והצניעות של הרבי זצוק"ל, שכל המושג הנקרא באידיש ס'פֿאַסט נישט - לא מתאים, לא היה קיים אצלו. מצד אחד הוא היה בבחינת סולם מוצב ארצה, ומאידך ראשו מגיע השמימה, בקריאת התורה, בתפילה, בצדקה, במסירות נפש פֿרייליך מאַכן אַ איד - לשמח יהודי.

הרבי זצוק"ל היה חתנו של מרן בעל היקרא דמלכא מזוועהיל זצוק"ל, שחיבב מאד את חתנו, והיומא דהילולא קדישא חל באותו יום, הרבי מזוועהיל ביום כ"ח שבט שנת תשל"ט, והרבי מזוטשקא ביום כ"ח שבט שנת תשע"ט, הבדל של ארבעים שנה, והם עלו בסערה השמימה באותו מספר שנים, ע"ב שנים. בסוד קדושים מי יעמוד. מסתיים הטיש, הציבור הקדוש עובר להגיד לחיים, הרבי שליט"א כמונה מעות, מברך כל יהודי מיט אַ וואַרמקייט - בחמימות גדולה.

אחרי זה זכיתי לשיחה נדירה וממושכת בקודש פנימה. חזרתי הביתה והתבוננתי על הזכות, הגעתי למסקנה שזה רק בזכות אבות. באיזה ברוך הבא הרבי מקבל אותי, הרבי אומר, "הודו לה' שמתראים זה עם זה", וואו בין איד און וואו איז דער רבי - איפוא אני ואיפוא הרבי שליט"א. סיפרתי לרבי שליט"א על הגליון "מתיקות הדף היומי", אומר הרבי, ראיתי את זה יותר מפעם אחת, ס'איי פול מתיקות - זה מלא מתיקות. ואז זכיתי להעניק לרבי את ספרי מתיקות הדף היומי חלק א', הרבי אומר גענוואלדיג, מאד יפה, זה קלי ואנוהו. סיפרתי לרבי על ההשקפה הכספית הגדולה מאד שהושקע בספר, אומר הרבי שליט"א, ס'איז ווערד - זה שווה.

אחרי שהגבאי המסור ידידי רבי משה קורץ שליט"א כיבד אותי לשבת, ניצלתי את העת רצון לשאול כמה שאלות לזיכוי הרבים. פתחתי בענין ימי השובבים הקדושים, כידוע המשנה ביומא (פ"ח מ"ט), האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. בא המלך זקן וכסיל היצר הרע לבן אדם, והוא מייאש אותו מלחזור בתשובה, וואס קען מען טוהן אַ עצה - מה ניתן לעשות.

ענה הרבי תשובה, שרק בשביל זה היה שוה כל המאמץ להגיע לרבי שליט"א. שמובא ממרן הרבי הקדוש בעל הבאר אברהם מסלונים זצוק"ל, המעביר בניו בין גזרי ים סוף, יש הרבה אנשים שנוחרים את ים התאוה, אבל הים מתמלא בחזרה, הוא גוזר עוד פעם ושוב זה מתמלא, והבן אדם לא עליכם מתמלא ביאוש, הוא מרגיש שכל היגיעה זה לריק. אָבְּער ס'איז נישט אַזוי - באמת זה לא ככה, בורא עולם מלקט את כל הגזרים שגזר, והוא מצרף את זה אחד לאחד, ועל ידי זה הוא "מעביר בניו בין גזרי ים סוף", יוצא שבסוף הוא זוכה לעבור את הים בשלום ובהשלימות על ידי כל הפעמים של היגיעה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ק דף צח, כ"ט שבט תשפ"ד)

מאצרות הפרשה

אך את שבתתי תשמורו (לא, יג). באמת אם היו כל זרע ישראל יכולין לקיים מצוות שמירת שבת כהלכתו מה טוב. אך באמת לאו כל אדם זוכה לזה, רק מעט, ואם כן באיזה זכות יהיו ישראל שמורין בהגלות. אשר על כן הבטיחה לנו התורה, שעל ידי הצדיקים שבכל דור דור, אשר הם שומרים שבת כראוי, בלתי לה' לבדו לעשות בזה נחת רוח ותענוג להש"ת, על ידי זה יהיו כל ישראל נשמרין בגלות.

וזהו שאמר הכתוב **אך** הוא לשון מיעוט, כלומר, אך אם יהיו מקיימי מצוות שמירת שבת כראוי רק מיעוטא דמיעוטא, עם כל זה **את שבתתי תשמורו**, על ידי הצדיקים שבדור הנקראים **שבת, תשמרו**, יהיה לכל ישראל שמירה מכל דבר רע.

(אוהב ישראל כי תשא)

דבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו (לג, יא). אין הקב"ה שורה אלא כשיש אחדות בין ישראל. והו **דבר ה' אל משה פנים אל פנים**, אימתי דבר, כאשר ידבר איש אל רעהו, כאשר יש אחדות בין ישראל והם מדברים איש אל רעהו בחיבה ובאחדות, אז הקדוש ברוך הוא משרה שכנינתו עלינו, ומדבר עם עם משה רבינו פנים אל פנים.

(בת עין כי תשא)

נקודה
למחשבה: